

21. 1. 2022

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Novelizace pravidel v oblasti doručování a zřizování datových schránek

V souvislosti s dlouhodobou snahou státu o větší digitalizaci státní správy a zpřístupnění digitalizace i v rámci soukromoprávních jednání se zákonodárce rozhodl prostřednictvím zákona č.

[261/2021](#) Sb.[1] významným způsobem upravit pravidla doručování písemností prostřednictvím datových schránek mezi soukromými osobami, tak jako i podstatným způsobem rozšířit okruh osob, u kterých bude nově docházet k automatickému zřizování datové schránky.

Cílem zmíněné novelizace zákona č. [300/2008](#) Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů (dále také jako „**zákon o elektronických úkonech**“), je zejména snaha o digitalizaci a zefektivnění v oblasti doručování písemností, tak jako i snaha o snížení souvisejících nákladů. Účinnost nejdůležitějších změn je v rámci novelizace rozdělena na dva termíny, kdy první část změny nabyla účinnosti dne 01.01.2022 a druhá část nabyde účinnosti dne 01.01.2023.

Změny účinné od 01.01.2022

Nejpodstatnější změnou účinnou od data 01.01.2022 je novelizace ustanovení § 18a zákona o elektronických úkonech, na základě které se nově uplatní pravidla fikce doručení, která doteď platila pouze pro doručování orgány veřejné moci, i pro doručování mezi soukromoprávními subjekty. Dle § 18a odst. 3 zákona o elektronických úkonech nově platí, že v případě, kdy se do datové schránky nepřihlásí oprávněná osoba ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument do datové schránky dodán, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty (tzv. fikce doručení).

Tato změna by měla zejména zefektivnit doručování písemností vůči těm soukromoprávním subjektům, které se mohly doručení prostřednictvím datové schránky vyhýbat jednoduše tím, že se do ní nepřihlašovaly. V důsledku tohoto jednání pak byli odesílatelé datových zpráv nuceni řešit odeslání a doručení dokumentů jiným způsobem, zejména pak prostřednictvím provozovatele poštovních nebo kurýrních služeb, v důsledku čehož byly datové schránky pro tyto účely značně neefektivní. Tato praxe by se měla účinností novelizace změnit, kdy pro osoby se zřízenou datovou schránkou bude výrazně složitější vyhnout se účinkům doručení, čímž by mělo dojít k intenzivnějšímu využívání datových schránek i v rámci vztahů a jednání mezi osobami soukromého práva. Největší potenciál pak bude mít využití fikce doručení zejména v oblasti doručování výzev, včetně předžalobních výzev, doručování faktur a dalších dokumentů, u kterých jsou právní následky, zejména pak běh lhůt, spojeny s jejich doručením adresátovi.

Co se týče možnosti doručování písemností prostřednictvím datových schránek v oblasti pracovního práva, zde se bude stále uplatňovat omezení stanovené v § 335a zákona č. [262/2006](#) Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, dle kterého může zaměstnavatel doručit písemnosti prostřednictvím datové schránky pouze tehdy, jestliže zaměstnanec s tímto způsobem doručování vyslovil písemný souhlas. Předmětné ustanovení rovněž obsahuje obdobné pravidlo fikce doručení, tj. pokud se zaměstnanec nepřihlásí do datové schránky ve lhůtě 10 dnů ode dne dodání písemnosti do datové schránky, považuje se písemnost za doručenou posledním dnem této lhůty.

Změny účinné od 01.01.2023

Dne 01.01.2023 nabyde účinnosti další část novely zákona o elektronických úkonech, v důsledku které dojde k významnému rozšíření osob, kterým bude Ministerstvo vnitra automaticky zřizovat datovou schránku.

Dle novelizovaného znění ustanovení § 3 odst. 1, § 4 odst. 1 a 5 odst. 1 zákona o elektronických úkonech bude Ministerstvo vnitra automaticky zřizovat datové schránky následujícím osobám:

- **1. Fyzickým osobám**, které jsou zapsány v základním registru obyvatel a jsou plně svéprávné, a to bezodkladně poté, co fyzická osoba poprvé použije prostředek pro elektronickou identifikaci[2] vydaný v rámci kvalifikovaného systému elektronické identifikace vůči tomu, kdo umožňuje prokázání totožnosti podle zákona upravujícího elektronickou identifikaci[3].
- **2. Fyzickým osobám podnikajícím** bezodkladně poté, co obdrží informaci o jejich zapsání do zákonem stanovené evidence nebo rejstříku.
- **3. Právníckým osobám** bezodkladně poté, co obdrží informaci o jejím zapsání do registru osob.

Důsledky automatického zřizování datové schránky se projeví zejména v rámci preferovaného způsobu doručování písemností této osobě. Orgány veřejné moci jsou dle zákona[4] a ustálené judikatury[5] povinny využívat k doručování písemností právě datovou schránku, připouští-li to povaha doručovaného dokumentu a pokud má adresát zpřístupněnou datovou schránku. V návaznosti na předmětnou novelu a stanovení fikce doručení i v rámci soukromoprávních jednání se dá rovněž očekávat, že doručování do datových schránek bude preferováno i mezi soukromými osobami. Osoba s nově zřízenou datovou schránkou by tak měla být předem obeznámena i s povinnostmi a důsledky, které jí v souvislosti se zřízením datové schránky vyvstanou, aby se tak vyhnula případným komplikacím plynoucím z nepřihlašování se a z nevyužívání datové schránky, zejména pak následkům fikce doručení.

Znepřístupnění datové schránky

I po výše uvedené novelizaci dává zákon fyzickým osobám, kterým byla datová schránka zřízena automaticky a osobám, jimž byla datová schránka zřízena na základě žádosti, možnost, jak se využívání a doručování do datových schránek vyhnout, a to prostřednictvím znepřístupnění datové schránky dle § 11 odst. 5 zákona o elektronických úkonech. Osoba může na základě předmětného ustanovení požádat Ministerstvo vnitra o znepřístupnění její datové schránky, přičemž datová schránka bude bezodkladně po podání žádosti znepřístupněna. Osobě s nezpřístupněnou datovou schránkou pak nebude možné doručovat písemnosti prostřednictvím datové schránky, dokud nedojde k jejímu opětovnému zpřístupnění.

Judikatura v oblasti doručování prostřednictvím datových schránek

V návaznosti na výše uvedená nová pravidla, v důsledku kterých by mělo dojít k významnému navýšení využívání datových schránek v rámci České republiky, je na místě si rovněž připomenout pravidla, která byla v minulosti v souvislosti s doručováním do datových schránek dovozena v rámci ustálené judikatury českých soudů.

Nejvýznamnějším dokumentem je v této oblasti stanovisko pléna Nejvyššího soudu ze dne 05.01.2017, sp. zn. Plsn 1/2015, kterým bylo sjednoceno rozhodování o některých otázkách v souvislosti s datovými schránkami.

Počítání lhůt pro fikci doručení

Plénum Nejvyššího soudu ve svém stanovisku dovodilo, že lhůta uvedená v § 17 odst. 4 zákona o elektronických úkonech je lhůtou procesní, jejíž běh se při doručování písemností v občanském soudním řízení a v trestním řízení počítá podle příslušných ustanovení těchto zákonů[6]. Pokud tedy poslední den desetidenní lhůty připadne na sobotu, neděli nebo svátek, je jejím posledním dnem následující pracovní den, tj. až tímto dnem se písemnost považuje za doručenu.

Výše uvedená pravidla se ovšem použijí pouze za předpokladu, že se jedná o doručování písemností v rámci občanské soudního řízení nebo v rámci trestního řízení. V případě doručování v oblasti správního práva se budou předmětné lhůty počítat dle závěru judikatury Nejvyššího správního soudu. Ten ve své ustálené judikatuře[7] dovodil, že na desetidenní lhůtu podle § 17 odst. 4 zákona o elektronických úkonech se nevztahují obecné procesní předpisy upravující konec lhůty dopadající na víkend či svátek a posledním dnem této lhůty tak může být i sobota, neděle či svátek.

Navzdory tomu, že tato nejednotnost a rozpor mezi výkladem Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu může mít vliv na právní jistotu subjektů využívajících datové schránky, zejména pak u laické veřejnosti, Ústavní soud opakovaně potvrdil ústavní konformitu výkladů vycházejících z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu[8]. V návaznosti na výše uvedenou judikaturu tedy musí osoby využívající datové schránky při počítání lhůt rozlišovat, v rámci které oblasti práva a v režimu kterého procesního předpisu je daná písemnost doručována. Dvojkolejnost výkladu počítání lhůt může v praxi vytvářet nemalé problémy a komplikace, a to např. v souvislosti s podáním žaloby proti rozhodnutí správního orgánu, kde může být žaloba podána dle dvou procesních předpisů[9] s rozdílnými pravidly počítání lhůt pro fikci doručení.

Doručování osobě, která má zřízeno více datových schránek

Datové schránky jsou aktuálně u fyzických osob využívány zejména v souvislosti s jejich podnikáním. Jelikož v důsledku novely účinné od 01.01.2023 bude docházet ve větší míře ke zřizování datových schránek fyzickým osobám nepodnikajícím, bude rovněž častěji docházet k situacím, kdy bude mít fyzická osoba zřízeno více datových schránek.

Plénum Nejvyššího soudu se ve svém stanovisku zaobíralo mimo jiné i pravidly pro doručování osobám s více datovými schránkami, kdy stanovilo, že písemnosti mají být doručovány do té datové schránky, která odpovídá povaze doručované písemnosti. Pokud je tedy například písemnost doručována v souvislosti s podnikatelskou činností fyzické osoby, má být tato písemnost dodána do datové schránky fyzické osoby podnikající, nikoliv do datové schránky stejné osoby zřízené pro nepodnikatelské účely. Pokud má fyzická osoba v rámci svého podnikání zřízeno několik datových schránek (např. samostatná datová schránka podnikající fyzické osoby advokáta, daňového poradce apod.), tak i v takovémto případě mají být písemnosti dodány do příslušné datové schránky dle toho, v souvislosti s kterou podnikatelskou činností jsou dané písemnosti dodávány. Nejvyšší soud ve své judikatuře[10] například dovodil, že v případě fyzické osoby vystupující v řízení jako podnikatel se stejným identifikačním číslem, pod jakým tato osoba vykonávala advokacii, soud nepostupoval správně, když v rámci předmětného řízení odeslal dané osobě písemnosti do datové schránky zřízené pro advokátní praxi, pokud v daném řízení tato osoba nevystupovala jako advokát.

Důsledky dodání písemnosti do nepřislušné (nesprávné) datové schránky osoby se ovšem mohou lišit v závislosti od toho, zda se oprávněná osoba do dané datové schránky přihlásila a zda měl adresát možnost se s doručovanou písemností seznámit. Nejvyšší soud ve své judikatuře[11] dovodil, že v případě splnění podmínek § 17 odst. 3 zákona o elektronických úkonech, tj. pokud se do nepřislušné datové schránky přihlásí adresát jakožto osoba oprávněná[12], nastanou účinky doručení písemnosti i jejím doručením do nepřislušné datové schránky téže fyzické osoby. Naopak účinky fikce doručení dle § 17 odst. 4 zákona o elektronických úkonech jsou dle judikatury v případě dodání písemnosti do nepřislušné datové schránky vyloučeny, jelikož pochybení odesílatele písemnosti nemůže jít v tomto

případě k tíži adresáta.

Závěr

Změny, které zákon č. [261/2021](#) Sb. přináší v oblasti využívání a doručování prostřednictvím datových schránek, budou pro většinu jejich uživatelů vítaným posunem vpřed, a to zejména s ohledem na zvýšení efektivity doručování písemností a snížení souvisejících nákladů. Na druhou stranu je s ohledem na skutečnost, že předmětnou novelizací budou ovlivněny i osoby, které své datové schránky aktivně nevyužívají nebo kterým bude datová schránka po 01.01.2023 automaticky zřízena, rovněž žádoucí, aby byly tyto osoby předem kvalifikovaně informovány jak o výhodách využívání datových schránek, tak o souvisejících povinnostech a nástrahách, a to s cílem minimalizace vzniku možných komplikací a maximalizace využití potenciálu datových schránek v každodenním životě.

Mgr. Lukáš Šmotlák,
advokátní koncipient

Doležal & Partners s.r.o., advokátní kancelář

Koliště 1912/13, PSČ 602 00, Brno
Růžová 1416/17, PSČ 110 00, Praha

Tel.: +420 543 217 520

e-mail: office@dolezalpartners.com

[1] Zákon č. [261/2021](#) Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s další elektronizací postupů orgánů veřejné moci

[2] Aktuální seznam identifikačních prostředků dostupný >>> [zde](#).

[3] Aktuální seznam poskytovatelů online služeb dostupný >>> [zde](#).

[4] Viz § 17 odst. 1 zákona o elektronických úkonech

[5] Viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24.10.2013, sp. zn. 21 Cdo 93/2012

[6] Viz § 57 odst. 1 a 2 zákona č. 99/1963, občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a § 60 odst. 1, 2 a 3 zákona č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

[7] Viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16.05.2013, sp. zn. 5 Afs 76/2012-28

[8] Viz např. usnesení Ústavního soudu ze dne 21.08.2018, sp. zn. I. ÚS 1545/18 nebo ze dne 09.04.2019, sp. zn. IV. ÚS 1077/19

[9] Viz část pátá zákona č. 99/1963, občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. [150/2002](#) Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů

[10] Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 06.09.2016, sp. zn. 23 Cdo 1850/2015

[11] Viz stanovisko pléna Nejvyššího soudu ze dne 05.01.2017, sp. zn. Plsn 1/2015 nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 06.09.2016, sp. zn. 23 Cdo 1850/2015

[12] K pojmu oprávněné osoby viz § 8 zákona o elektronických úkonech

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [DEAL MONITOR](#)
- [Tři dekády v advokacii a otevřený pohled na to, co profesi i justici nejvíc škodí](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)